

Norges Jeger-
og Fiskerforbund

Fiskeridirektoratet
Mattilsynet

Leveret elektronisk

deres ref; 23/15848

vår ref; 16-26

Oslo; 18.03.2026

Høringssvar - Forslag til ny forskrift om styring av akvakultur

Dette høringssvaret leveres på vegne av Norges Jeger- og Fiskerforbund, Naturvernforbundet, Reddvillaksen, Natur og Ungdom, Greenpeace, WWF Verdens Naturfond og Norske Lakseelver.

Høringen gjelder ny forskrift om styring av akvakultur (akvastyringsforskriften), og skal erstatte dagens forskrift om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen (IK-akvakultur).

«Formålet med forskriften er å sikre at det gjennomføres et systematisk og kontinuerlig styrings- og forbedringsarbeid, for å sikre oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen, og som fremmer teknisk, biologisk, miljømessig, dyrehelse- og dyrevelferdsmessig forsvarlig akvakultur.»

Våre organisasjoner støtter Fiskeridirektoratets og Mattilsynets vurdering av behov for tydeligere internkontrollsystem for virksomhetene, samt at håndtering av risiko, og reduksjon av risiko, blir mer fremtredende i forskriften. Dette begrunnes i høringsnotatet med at det har vært en stor utvikling i teknologi, næringsstruktur og driftsformer siden gjeldende forskrift trådte i kraft. Våre organisasjoner ønsker å legge til at det også har vært en kraftig økning i antall oppdrettslaks, regnbueørret og oppdrettstorsk i åpne merder siden gjeldende forskrift trådte i kraft. Dette er etter vår mening den viktigste endringen som har endret risikobildet for påvirkningen på villfisk og miljø, og ikke minst fiskevelferden til oppdrettsfisken. Ved utgangen av 2025 stod det 462 428 000 oppdrettslaks, 22 908

000 regnbueørret og 14 282 000 oppdrettstorsk i norske fjorder¹. Den kraftige økningen i produksjonen av oppdrettsfisk har blant annet ført til økte problemer med lakselus. Lakselus er sammen med innkryssing av gener fra oppdrettslaks, vurdert til å utgjøre den største trusselen mot ville bestander av laks og sjørørret². Forskning viser at det er en signifikant sammenheng mellom nedgang i fangster av villaks, og økende mengder voksne hunnlus per km²³. Resistens mot medikamentelle behandlinger har ført til utvikling og bruk av såkalte ikke-medikamentelle (IMM) avlusingsmetoder, som er den dominerende behandlingsformen i dag. Skader etter lusbehandling, sammen med infeksjonssykdommer, har ifølge Veterinærinstituttets fiskehelse rapporter vært hovedårsaker til dødelighet hos oppdrettslaks de seneste årene⁴. Lakselus utgjør dermed den største utfordringen for både villaks, sjørørret og oppdrettslaks, og havbruksnæringen har ikke klart å løse dette problemet til tross for gjentatte og sterke oppfordringer fra tilsynsmyndighetene og departementene.

Vi viser til den årlige Risikorapporten fra Havforskningsinstituttet⁵ der det framkommer at dårlig dyrevelferd i oppdrettsanlegg og negative effekter av lakselus på villfisk er de største hindringene for å oppnå bærekraft i oppdrettsindustrien. Høy vanntemperatur, mer oppdrettsfisk i sjøen og hyppigere avlusning har ifølge Risikorapporten forverret situasjonen de siste årene. I rapporten vurderes risikoen for genetiske endringer hos villaks til fortsatt å være høy i fire produksjonsområder. I enkelte områder, blant annet produksjonsområde 6, er risikoen økende på grunn av flere rømmingsepisoder i 2024 og 2025.

Summen av belastning på vill laksefisk og oppdrettslaks viser et stort behov for en ny forskrift som kan sikre at det gjennomføres et systematisk og kontinuerlig styrings- og forbedringsarbeid. Dette kan være med å bidra til å løse lakselusproblemene, annen miljøpåvirkning, redusere rømming, samt bedre fiskehelse og fiskevelferd hos oppdrettsfisken. Våre organisasjoner mener at den nye forskriften vil få betydning og kan gi positive effekter for hvordan oppdrettsselskapene forebygger og håndterer påvirkning på miljø, økosystemer og vill laksefisk. Forskriften støtter dermed også opp om intensjonen i Havbruksmeldingen (Meld. St. 24 (2024–2025)).

Torskeoppdrett med betydelig risiko for villfisk og miljø

Vi viser til flere store rømminger av oppdrettstorsk fra etablerte oppdrettsanlegg i både Møre og Romsdal og Nordland de siste årene. I flere av hendelsene er rømmingene oppdaget først av fritids- og yrkesfiskere. I sine kysttorskfangster opplever de store innslag av deformert, rømt oppdrettstorsk. Noe av oppdrettstorsken meldes også å være gyteklar, og det er dokumentert gyting i merd. Det er nå en akutt situasjon med uakseptabel risiko for genetisk innblanding fra oppdrettstorsk i kysttorskbestandene, samt spredning av sykdommer og generell forstyrrelse av økosystemet. Dette har skjedd etter kun kort tid med åpning for kommersielt torskeoppdrett og utdeling av lokaliteter, og det viser at denne oppdrettsformen er umoden, med stor risiko for ville torskebestander. Vi viser også til Norges Fiskarlags brev, sendte 19.01.2023 til Nærings- og fiskeridepartementet, og ber om at behandling av nye tillatelser og lokaliteter for torskeoppdrett inntil videre stilles i bero.

¹ <https://www.fiskeridir.no/statistikk-tall-og-analyse/data-og-statistikk-om-akvakultur/biomassestatistikk-etter-produksjonsomrade>

² <https://nva.sikt.no/registration/0198cc3d5c07-b36687d8-8fce-463b-a46f-f2f7fdfde5ba>

³ <https://nva.sikt.no/registration/0198cc8779a3-94689e29-f1b0-4a22-99f3-bb062dc4e849>

⁴ https://www.vetinst.no/rapporter-og-publikasjoner/rapporter/2025/fiskehelse rapporten-2024/ /attachment/inline/a9141dc4-f516-47be-9261-5efe946bc579:54f6073452f4b7923f3355f3afc8e11308075a28/Fiskehelse rapporten%202024_Utgave%202.pdf

⁵ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2026-10>

Vi mener oppdrett av torsk i åpne merder har alt for stor økologisk risiko på villfisk og miljø. Fiskeridirektoratet har også gitt tydelige advarsler, både mot rømmingsfare, og om fare for innblanding i kysttorskens gytefelt. Veterinærinstituttets ferske fiksehelserapport⁶ diskuterer også betydelig risiko knyttet til særlig sykdomsspredning og genetisk påvirkning. Vi forventer at beste tilgjengelige kunnskap, praktiske erfaringer og naturmangfoldlovens føre-var-prinsipp må legges til grunn i Akvasteringsforskriften som sier at: «Driften skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig.» Det betyr stans i oppdrett av torsk i åpne merder siden risiko er overhengende stor og grundig dokumentert av myndigheter og forskning.

Forskriftens betydning for oppdrettsnæringens miljøpåvirkning

Tydeligere krav til risikovurdering (§ 3-2)

Kravet om mer systematiske og kunnskapsbaserte risikovurderinger kan redusere omfanget av hendelser med rømming, sykdomsutbrudd og utslipp, eventuelt bidra til at slike uønskede hendelser oppdages på et tidligere tidspunkt.

Dette kan:

- Redusere antallet rømminger og antallet rømte oppdrettslaks, og dermed redusere risiko for ytterligere innkryssing av gener fra oppdrettslaks i villaksbestandene. Høringsnotatet viser til utfordringer med genetisk innkryssing og vedvarende påvirkning på villaksen dersom rømming ikke løses.
- Redusere risiko for spredning av smittestoffer mellom anlegg, og fra oppdrettsfisk til villfiskebestandene.

Prinsipper for risikoreduksjon (§ 2-2)

I § 2-2 ligger det flere prinsipper som vil føre til at oppdrettsselskapene må øke fokus på risikoanalyse.

Våre organisasjoner støtter at:

- Risiko skal reduseres utover minimumskravene i regelverket
- Det skal brukes best tilgjengelig teknologi (BAT-prinsippet),
- Vektlegging av føre var prinsippet
- En substitusjonstankegang

Vi mener at kravene i § 2-2 vil gi et rettslig grunnlag for å kreve strengere tiltak mot rømming, lakselus og spredning av smittestoffer.

Krav om mål og kontinuerlig forbedring (§ 2-7)

Våre organisasjoner støtter at virksomhetene skal fastsette, evaluere og kontinuerlig videreutvikle mål og strategier for å forbedre arbeidet knyttet til teknisk, biologisk, miljømessig, dyrehelse- og dyrevelferdsmessig forsvarlig akvakultur.

Krav til barrierer (§ 3-3)

⁶ https://www.vetinst.no/rapporter-og-publikasjoner/rapporter/2026/fiskehelserapporten-2025/_attachment/inline/363a7595-e0c3-4ee8-87e6-71ba808b4288:b3c8e9bf1ee7902bdc1ab93334e5219666ceabbd/Fiskehelserapporten%202025.pdf

Et tydelig krav om at virksomhetene må etablere, overvåke og vedlikeholde barrierer støttes. Kravet om uavhengige barrierer kan redusere risikoen for at tekniske og menneskelige feil fører til rømming eller miljøskade.

Kommentarer til ordlyd og formuleringer i forskriften

§ 2-2. Prinsipper for risikoreduksjon

Setningen som avslutter avsnitt 2: «*så sant kostnadene ikke står i et vesentlig misforhold til den risikoreduksjonen som oppnås.*» åpner for stor grad av skjønn, og for at virksomheten kan unnlate å gjennomføre nødvendige risikoreducerende tiltak. Vi foreslår en mer forpliktende ordform.

§ 2-7 Krav om mål og kontinuerlig forbedring

Vi ønsker å spille inn forskriften kan bli tydeligere på hva som ligger i begrepene «biologisk» og «miljømessig». Dette vil bidra til at graden av måloppnåelse blir enklere å følge opp og vurdere, i henhold til fjerde ledd i paragrafen.

§ 3-1. Generelle krav til analyser

I merknaden til denne paragrafen står det: «*omfanget av den enkelte analysen vil avhenge av den identifiserte utfordringen.*» Vi mener det burde være tydeligere beskrevet i forskriften hvilke analyser som kreves, f.eks. konsekvensvurderinger, risikoanalyser osv.

§ 3-2. Krav til risikovurdering

Begrepet «biologisk» brukes flere steder i forskriften sammen med ordene «miljømessig, dyrehelse- og dyrevelferdsmessig». Det kan med fordel, og særlig under § 3-2, defineres hva som menes med biologisk.

§ 3-2. Krav til risikovurdering

Forskriften bør inkludere en egen bokstav f) med krav om tiltak når risiko avdekkes gjennom risikovurderingen.

Konklusjon

Våre organisasjoner støtter innføring av den nye forskriften. Vi mener den er i tråd med, og støtter opp om det overordnede arbeidet som pågår for å gjøre oppdrettsindustrien miljømessig bærekraftig. Forskriften kan bidra til raskere oppnåelse for de viktige målene i Dyrevelferdsmeldingen om ned mot 5% dødelighet hos oppdrettslaks i sjø, og miljømålet i Havbruksmeldingen om < 10% lusepåført dødelighet på ville populasjoner av laksefisk. Forskriften må også i betydelig grad ivareta og redusere risiko for villfisk og miljø i forbindelse med torskeoppdrett. Vi mener for øvrig at torskeoppdrett slik det drives i dag i åpne merder, med overhengende stor risiko for sykdomsspredning og genetisk forurensing, er uforenelig med et krav om «..., biologisk og miljømessig forsvarlig» drift.

Vennlig hilsen

På vegne av organisasjonene

Øyvind Fjeldseth, fagsjef Norges Jeger- og Fiskerforbund (sign.)

Arnodd Håpnes, fagleder Naturvernforbundet (sig.)

Jens Olav Flekke, styreleder Reddvillaksen (sign.)

Sigrid Hoddevik Losnegård, leder Natur og Ungdom (sign.)

Halvard Raavand, fungerende leder Greenpeace (sign.)

Karoline Andaur, generalsekretær WWF Verdens Naturfond (sign.)

Torfinn Evensen, generalsekretær Norske Lakseelver (sign.)